

A MAGYAR NYELV ÉS A MAGYAR KÖNYV ÜNNEPE A BUDAI VÁRBAN

WWW.KONYV7.HU

könyv • kultúra • irodalom

KÖNYVHÉT

XVIII. ÉVFOLYAM • 2014. 2. KÜLÖNSZÁM • BUDAVÁRI KÖNYVÜNNEP • INGYENES

A MAGYAR NYELV ÉS
A MAGYAR KÖNYV
ÜNNEPE

Díszvendég:
KÁRPÁTALJA ÉS MUNKÁCS

2014. szeptember 5-7.
SZENTHÁROMSÁG TÉR

CSEMER BOGGIE
SZALÓKI ÁGI
DRESCH QUERTET
SZÉLKIÁLTÓ

GYERMEKPROGRAMOK

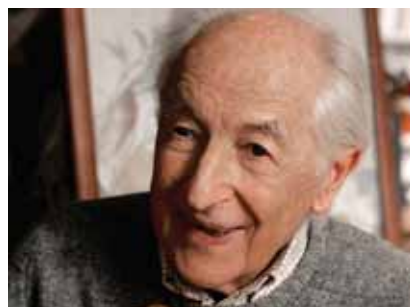
Ingyenes belépő a Nemzeti Könyvtárba, a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltárába.
Kedvezményes belépő a Sziklakórházba és a Zsolnay kiállításra.
A kedvezményre jogosító karszalagot keresse a Szentháromság téren a kiadók pavilonjában.

www.budavar.hu

Együttműködő partnerek.

Találkozás
Bakó Annamáriával

Budavári Tóth
Árpád Műfordítói Díj
Lorand Gaspar

Kárpátaljáról
Popovics Béla

BUDAPEST I., SZENTHÁROMSÁG TÉR • 2014. SZEPTEMBER 5–7.

KÖNYVÜNNEPI AJÁNLAT

Geréb László
A MAGYAR KÖZÉPKOR KÖLTÉSZETE

176 oldal, ill., 2600 Ft
A középkori latin nyelvű magyar líra antológiája Geréb László válogatásában és fordításában, szép, illusztrált kötetben.

Pogány György
A MAGYAR KÖNYVGYŰJTŐ KALAUZA

317 oldal, szövegközti illusztrációval, 4400 Ft
A bibliofiliáról, a könyvgyűjtés, a bibliofília elméleti, történeti és gyakorlati tudnivalóiról.

Kőszeghy Elemér
MAGYARORSZÁGI ÖTVÖSJEGYEK

A KÖZÉPKORTÓL 1867-IG
Merkzeichen der Goldschmiede Ungarns vom Mittelalter bis 1867
2. reprint kiadás
464 oldal, 8479 Ft
A kötet a történelmi Magyarországhoz tartozó városok szerinti csoportosításban tartalmazza a műkincsek ötvösjegyeit, mestereit, tulajdonosait és egyéb adatait.

Révay Mór János
ÍRÓK, KÖNYVEK, KIADÓK

Egy magyar könyvkiadó emlékiratai (1920) I-II. kötet, reprint kiadás
408+496 oldal, 8500 Ft
A Révai Testvérek Rt. igazgatójának, a Révai Nagy Lexikona főszerkesztőjének emlékirata 1920-ból. A könyvkiadó ipar kezdetei Magyarországon – mintha csak ma lenne.

Kicsi Sándor András
MAGYAR KÖNYVLEXIKON

360 oldal, szövegközti illusztrációval, 4900 Ft
„A magyar könyv” ábécérendben, függelékkel: A könyv filozófiája

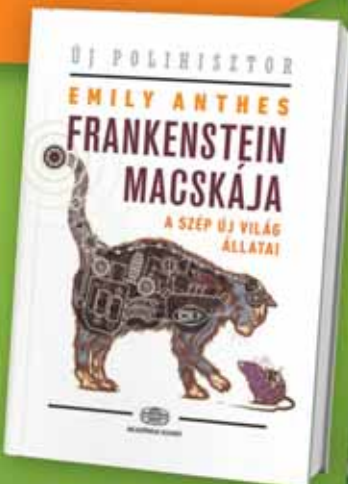
Glant Tibor
EMLÉKEZZÜNK MAGYARORSZÁGRA 1956

Tanulmányok a magyar forradalom és szabadságharc amerikai emlékezetéről
320 oldal, 2490 Ft
Glant Tibor kötetében történészi pontossággal azt mutatja be, hogyan őrződött meg, hogyan és mi maradt fenn Amerikában az 1956-os forradalomról a nem magyar származású amerikaiak „köztudatában”.

Megvásárolható a könyvesboltokban, megrendelhető a kiadótól:
Kiss József Könyvkiadó 1114 Budapest, Hamzsabégyi út 31.

Online megrendelés esetén árkedvezménnyel. <http://webshop.konyv7.hu/>

**SZÓTÁRAK,
NYELVKÖNYVEK,
SZELLEMI
CEMEGÉK**

Keresse az Akadémiai Kiadó standját a Budavári Könyvünnepen, ahol akciókkal, kedvezményekkel várjuk.

AKADÉMIAI KIADÓ

A Móra Könyvkiadó ajánlata!

35%-os online kupon

KV7-AQEC8CUB0

Felhasználható egy alkalommal a Móra webáruházában, a www.mora.hu oldalon. Más kedvezményekkel nem vonható össze, és a kiszállítási díjra nem vonatkozik.
Érvényes: 2014. 08. 25.–2014. 09. 30.

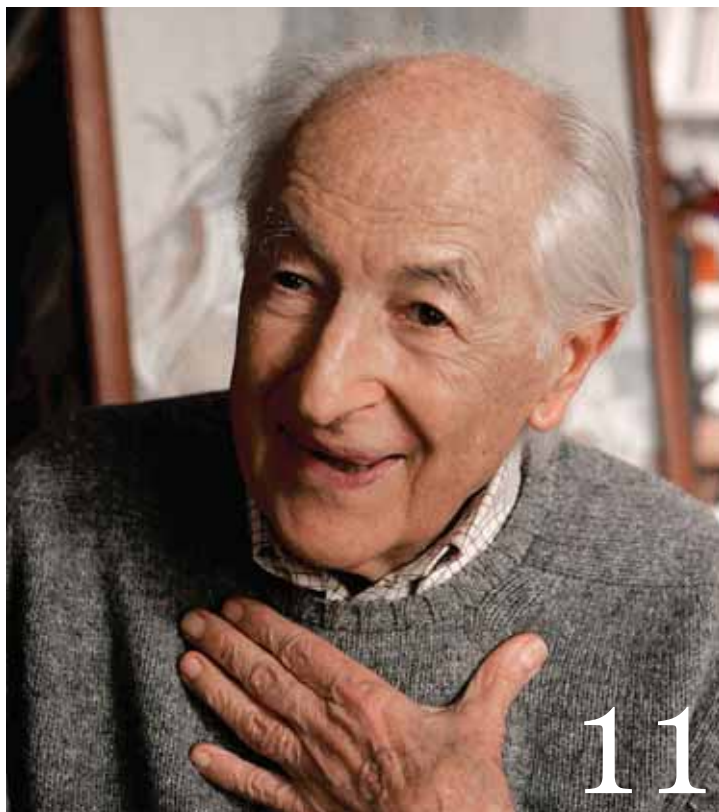
MÓRA
KÖNYVKIADÓ

[f mora.rajongo](#)
[t mora_konyvkiado](#)

9

11

13

14

4 Tisztelt Olvasó!

Dr. Nagy Gábor Tamás
polgármester köszöntője

5 Örömforrás – lélektől lélekig

Találkozás az ötletadó Bakó Annamáriával
(Mátraházi Zsuzsa)

6 Budavár díszvendége: Kárpátalja

Popovics Béla Kazinczy-emlékszobát
szeretne Munkács várában
(Szénási Zsófia)

7 „Szent segítség” – Fegyverzajban sem hallgatnak a múzsák

Ritkaságok a Babits-hagyatékból
(Szepesi Dóra)

8 RÉSZLETES PROGRAM szeptember 5., péntek

9 „Csak egy átlagos lány vagyok, aki szeret énekelni”

– Csemer Boggie
(Kurcz Orsi)

10 RÉSZLETES PROGRAM szeptember 6., szombat

11 Budavári díjazott műfordítók

Idén Lorand Gaspar kapja az elismerést
(Mátraházi Zsuzsa)

12 RÉSZLETES PROGRAM szeptember 7., vasárnap

13 Szélkiáltó

Négy évtizede a magyar költészet
szolgálatában
(Szénási Zsófia)

14 Újra nyitva a HM Főparancsnokság épülete

(B. L.)

A Könyvhét Budavári Könyvünnep különszáma megtalálható budapesti könyvesboltokban, vendéglátóhelyeken és vidéki könyvesboltokban, valamint a Lira Könyv Zrt., az Alexandra és az Ulpius-ház boltláncokhoz tartozó boltokban. A teljes lista a Könyvhét honlapján olvasható a „Könyvhét különszáma megtalálható” menüpontban.

E különszámunk megjelent 2014. augusztus 25-én 9000 példányban. Következő előfizetői számunk október 14-én jelenik meg.

Hirdetésfelvétel a szerkesztőségben:
209-9140 Kiss József

impresszum

KÖNYVHÉT A MAGYAR KÖNYVBARÁTOK LAPJA 2014. évi 2., Budavári Könyvünnep különszám
A különszám megjelenését támogatta a Budavári Önkormányzat

Ingyenes • KIADJA: Kiss József Könyvkiadó, Kereskedelmi és Reklám Kft. • Az 1795-ben alapított Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülésének tagja • SZERKESZTŐSÉG, HIRDETÉSFELVÉTEL, ELŐFIZETÉS: 1114 Budapest, Hamzsabégyi út 51. Telefon: 209 1875, 209 9140, 209 9141. E-mail: konyvhét@t-online.hu • Főszerkesztő, felelős kiadó: Kiss József • Főszerkesztő-helyettes: Csokonai Attila • Művészeti vezető: Szabó J. Judit • Marketingvezető: Jakab Sára • Szédés, tördelés: Blasits Ildikó • NYOMÁS: Oláh Nyomdaipari Kft. • Felelős vezető: Oláh Miklós vezérigazgató • ISSN 1418-4915 • A hirdetésekben közöltekért a kiadó és a szerkesztőség nem vállal felelősséget. TERJESZTI: a Magyar Posta Zrt. Hírlap Üzletág, a Könyvtárellátó Nonprofit Kft., a Fok-ta Bt.

Tisztelt Olvasó!

Az 1541-ben török kézre került Buda Vára másfél évszázadon keresztül az idegen oszmán hatalom és az azt képviselő 99 budai pasa megszállása alatt állt. Több sikertelen kísérlet után 1686 júniusában soha nem látott összefogással, a Szent Liga szövetséges csapatai megkezdtek a Budai Vár 77 napon át tartó ostromát a Várat védő törökökkel szemben. Végül 1686. szeptember 2-án, két és fél hónapig tartó ostrom után foglalták vissza a keresztény hadak Budát, a magyar királyok korábbi székvárosát.

A győzelem hírért nagy ünnepekkel fogadta Európa. Piacterein a „Buda eliberata”, azaz „Buda felszabadítva” üdvivalgást lehetett hallani. A budai polgárok ugyanakkor talán még az ostromnál is nehezebb feladatot kaptak, hiszen nekik új életet kellett teremteniük az üszkösödő romokon, és vissza kellett állítaniuk városuk korábbi fényét. A budai polgárok bölcsen az első között iskolát építettek, mert jól tudták, a kultúra a megmaradásunk alapja.

A szeptember első hétvégéjén immár 12. alkalommal megrendezendő Magyar Nyelv és Magyar Könyv Ünnepe a Budai Várban az újjáépítő polgárok előtt is tiszteleg. Nekik, az ő munkájuknak köszönhetjük, hogy a 150 éves török uralom után is megmaradt Buda Vára, a magyar kultúra és a magyar nyelv.

Háromnapos kulturális fesztiválunk ezért elsősorban a magyar irodalomra, a magyar nyelvre, a magyar történelemre fókuszál – erre presztinál bennünket a történelmi környezet, a Vár és környékének könyv- és irodalomtörténeti jelentősége is. Hiszen a Szentháromság tér környékén működött egykor Hess András mester nyomdája, aki 1473-ban e helyütt készítette el az első nyomtatott könyvet Magyar-

országon. Ez egy olyan kultúrtörténeti tény, aminek emlékét kell állítani a 21. században is.

Idei rendezvényünkkel azt is szeretnénk megmutatni, hogy az egykori budai polgárok által ránk hagyott építészeti és kulturális örökséget is őrizzük, vigyázzuk. Az elmúlt években felújítottuk a Halászbástyát, a tavalyi évben elkészült a Mátyás-templom rekonstrukciója, megszépült a Hess András tér és a Szentháromság tér, és augusztustól már megnyitotta kapuit a Dísz téren a felújított egykori Honvéd Főparancsnokság épülete is.

Jöjjenek el szeptember 5–7. között, és ismerjék meg a csipkerózsika-álomból felébredt Budai Várat! S hogy a rejtett értékeket, kincseket is felfedezzék, az Országos Széchényi Könyvtár, a Nemzeti Levéltár Országos Levéltára, a Sziklakórház és természetesen a volt Honvéd Főparancsnokság is kedvezményes belépési lehetőséget biztosít a Könyvünnep látogatóinak. Nem kell mást tenniük, mint a Szentháromság téren vásárolniuk egy könyvet, amely mellé karszalagot kapnak. Ezzel pedig ingyenesen nézhetik meg az OSZK kiállítását, a Levéltár épületét. A Sziklakórházba és a Dísz téri Zsolnay-kiállításra pedig 50 százalékos kedvezményt biztosítunk.

A Szentháromság téren is színes programokkal várjuk Önöket. Pénteken és szombaton Kárpátalja és Budavár legújabb testvérvárosa, Munkács kultúráját mutatjuk be Önöknek, vasárnap pedig az I. világháború kitörésének centenáriuma emlékezünk. Délelőttönként gyermekprogramok, este pedig könnyűzenei koncertek várják a látogatókat. Nem maradhat el a népszerű Márai Szalon és bemutatkozik a Bánffy Szalon is.

Tartsanak velünk szeptember első hétvégéjén! Fedezzék fel a Vár rejtett értékeit és kapcsolódjanak ki a Szentháromság téren! Ismerjék meg a magyar kiadók új köteteit, beszélgessenek az alkotókkal, írkkal egy pohár jó magyar bor mellett.

*Dr. Nagy Gábor Tamás
polgármester*

Örömforrás – lélektől lélekgig

Találkozás az ötletadó Bakó Annamáriával

Vendégmarasztaló hely gazdájával, a Budai Vár egyik patinás udvarában megbúvó Litea könyvesbolt vezetőjével, Bakó Annamáriával ülünk a kívül csupa üveg, belülről kötetekkel „bélelt” pavilonszerű üzletben. A beugróban kis kávézó, teázó, középen gyönyörű, padkás cserépkályha, amely nem csak dísz; télen fűtenek vele. A Hiltonnal szemközt nyíló kapualjban nagyon közel vagyunk ahhoz a helyhez, ahol Hess András hajdani nyomdája állt. Valahol itt, százméteres körzeten belül született meg az első magyar nyomtatott könyv, a Budai Krónika, több mint fél évezreddel ezelőtt.

– A hely szelleme kötelez – állítja beszélgetőtársam. – Ezt már akkor éreztem – folytatja –, amikor 1990-ben ide kerültem. Egy évvel korábban alapították a boltot, de szezonális nyitva tartást terveztek. A könyvszakma azonban nem az ideiglenes árucikk terepe. A könyvhöz hozzá kell szoktatni az embereket. Sokat kell dolgozni a törzsközönség megnyeréséért, és ha már vannak visszatérő vevők, azon kell igyekezni, hogy mindig elégedetten távozzanak.

Szívmelengető érzés az itt dolgozók számára, hogy nemcsak a várbeliékből meg a budapestiekből tevődik össze a vásárlóközönség, hanem még a külföldről évente egyszer hazalátogató külhoni magyaroknak is ide vezet az első útjuk. A Litea kínálata több tekintetben nem azonos a nagy könyvtárházakéval. Itt sok magánkiadású könyvre is rálelni, amelyet a szerzők bevisznek, a boltosok pedig egy-két példányban megvásárolnak. Ha meg különlegességet keres valaki, érdemes segítséget kérve ide betérni, mert a főnökasszony tűvé teszi a várost, és a legritkább kiadványt is felkutatja.

– Több ez egyszerű könyvesboltnál – fűzi tovább a szót. – Tudatosan, fokozatosan építettük ki, hogy a végsőig őrzött könyves arculat mellett közösségi térré alakítsuk ezt a helyet. Mára bevett szokás, hogy bizonyos tekintélyes, nagy tiszteletnek, szakmai megbecsülésnek örvendő szerzők és közéleti emberek itt mutatják be újabb műveiket, itt találkoznak olvasóikkal, barátaikkal.

Neveket is említ, de a terjedelem csak példákra hagy helyet. Hölgygel kezdi, Nádasdy Borbálával, aztán Ferdinandy Györgyöt és Sárközi Mátyást említi, akik minden könyvüket

náluk mutatják be, ugyanúgy, mint Szőnyi Zsuzsa, aki a Vatikáni Rádió környezetében felbukkanó barátainak is ajánlotta a Liteát. Amikor a nyugati diaszpórából rendszeresen kezdtek hazajárni az írók, rendeztek többek között Határ Győző-estet, Mócsi Ferenc költő, irodalomszervező pedig haláláig itt tartotta a születésnapját, felolvasó esttel vagy könyvbemutatóval egybekötve, és ezeken az összejöveteleken Cseh Tamás is mindig részt vett.

– Nálunk mind a mai napig le lehet ülni beszélgetni az emberekkel, és így ki tudom deríteni, mi érdekli őket – büszkélkedik el Bakó Annamária. – Az pusztán mondás, hogy „minden könyvnek megvan a maga sorsa”, mert ez a sors csak akkor teljeseedik be, ha a mű eljut a célközönséghez. Annak, aki a könyvvel kereskedőként elkötelezte magát, nagy odafigyeléssel, végtelen szeretettel, sok fáradtsággal meg kell találnia a címetet.

Személyes kapcsolatot alakítanak ki a vásárlókkal. Beszélgetőtársam ars poeticája eszerint a következő:

– A lélektől lélekgig való közlekedősvényeket kell megkeresni, különösen manapság, amikor csökkenő tendenciát mutat a könyvvásárlás, egyrészt azért, mert irodalmi szövegekhez és információkhoz már az okostelefonok segítségével is hozzá lehet jutni, másrészt azért, mert az emberek pénzügyi helyzete nem annyira rózsás, mint korábban volt. Nekem rettenetesen fáj, hogy az

emberek elhagyták a könyvet, az olvasást, mint örömforrást. Mindig eszembe jutnak Bács Ferenc szavai azzal kapcsolatban, hogy miért nem mondana le semmi pénzért a könyvről: amikor egy kötetet a kezében tart, úgy érzi, kezét fog a szerzőjével. És ezt a kézfogást semmi nem helyettesíti.

Az olvasás szeretetének továbbadására Bakó Annamária egyik ötlete a Magyar Nyelv és a Magyar Könyv Ünnepeinek megrendezése volt. Az első ilyen eseményre 2003-ban került sor, nem sokkal azután, hogy a javaslatot felkereste a kerületi önkormányzatot, és a kultúra iránt fogékony polgármester, Nagy Gábor Tamás támogatta az elképzelést. Akkor két évig az első nyomtatott könyv megjelenésének időpontjához igazodtak. Ez a jeles nap az 1473 pünkösdsje előtti szombatra esett. De az időpont így egybecsúszott az Ünnepi Könyvhéttel, ezért áttették őszre, a Budavár visszafoglalásának szeptember 2-i évfordulójához legközelebbi hétfőjére a Mátyás templom szomszédságában megszervezett ünnepet.

– Így szépen kiegészül az alapprogram – osztja meg véleményét az ötletadó –, mert ilyenkor a Hadtörténelmi Intézet és Múzeum is mindig rendez valamilyen népünnepélyt, ostromjátékot vagy hasonlót, és a Széchényi Könyvtár szintén gyakran kapcsolódik valamely szívmelengető rendezvénnyel a miénkhez. Az idei, szeptember 5–7-ig tartó rendezvényünkön részt vevők a Sziklakórházat, a Zsolnay-kiállítás és a Hadtörténelmi Múzeum I. világháborús kiállítását kedvezménytel kereshetik fel.

A magyar irodalom, a magyar történelem, a magyar művészet, a magyar kultúra bemutatására vállalkozó, többnyire kisebb kiadványokat hívnak meg, de – és ezt külön hangsúlyozta beszélgetőtársam – nem magyarok rendezvényét tartanak. Az ünnep vendége Kárpátalja lesz, kulturális műsorokkal és gasztronómiai bemutatóval. Lámpagyújtás után a nagykoncerteké lesz a színpad.

– Ennél beszédesebb imázsépítést elgondolni sem lehet – mondja befejezőként vendéglátóm. – A sok külföldi, aki ilyenkor itt bókászik, azzal tér haza, hogy a kultúra iránt fogékony népnél járt, Magyarországon, ahol ünneplik még a könyvet.

Mátraházi Zsuzsa
Fotó: Szabó J. Judit

Budavár díszvendége: Kárpátalja Popovics Béla Kazinczy-emlékszobát szeretne Munkács várában

Mestersége címere: tanár és helytörténész. Családja múltja és rokonsága ezer szállal köti Munkácshoz és Kárpátaljához, felmenői jelentős közéleti szerepet tölthettek be a városban. Nem csoda, hogy magyartanári és zenetanári pályája mellett szülővárosa és a régió múltjának avatott kutatója. Popovics Béla Munkács kultúrtörténete címmel könyvet is írt, amelyben Munkács sajtóanyagát az első, 1884-ben megjelent laptól egészen 1944-ig tekinti át, valamint létrehozott egy számítógépes adatbázist. Megtalálta továbbá a munkácsi várban azt a cellát, ahol fogva tartották Kazinczyt, valamint azt a földrajzi pontot, ahol Feszty Árpád a híres Körképet mintázta. Munkásságát Magyar Örökségdíjjal és Magyar Arany Érdemkereszttel jutalmazták.

– A Magyar Nyelv és a Magyar Könyv Ünnepe, amelyen Kárpátalja a fővendég, megkerülhetetlen Kazinczy Ferenc és Munkács kapcsolatának kérdése. Kazinczy Ferenc, mint a magyar nyelv és irodalom kiemelkedő egyénisége a határ közeli Széphalmon tevékenykedett, és Munkácson volt rabságban. Van-e kultusza Kárpátalján ma?

– Kazinczy Ferenc kapcsán kultuszról nem beszélnek. Beregszászban van egy emléktáblája (Kufstein várából Munkácsra szállították, s akkor átutazott Beregszászban) és egy a munkácsi várban. Ugyanis 1800 és 1801 között itt raboskodott. Ez volt börtönei között az utolsó. A magyar iskolák tanulói megismerkednek életével és munkásságával. A tankönyveink megemlítik

munkácsi raboskodását is (viszont sajnos nem minden kárpátaljai magyar gyerek jár magyar iskolába). Közel 25 esztendővel ezelőtt Kazinczy leírása alapján megtaláltam a celláját a munkácsi várban. Azóta vesszőparipám, hogy egy Kazinczy-emlékszobát kellene létesíteni a várban. Remélem, hogy az I. kerület és Munkács között létrejött testvérvárosi kapcsolat közelebb visz bennünket ennek a célnak a megvalósításához.

Ha létrejönne az emlékszoba, ez sokban hozzájárulna Kazinczy szellemiségének és munkácsi vonatkozásainak a megismeréséhez.

– Kárpátaljáról és Munkácsról tart művelődéstörténeti előadást a szeptemberi budavári rendezvényen is. Munkács és Budavár testvérvárosok.

– A ma Kárpátaljának nevezett négy vármegyényi terület magyar történelmét, művelődéstörténetét és tájszepségét szeretném egy kicsit megismertetni az érdeklődőkkel egy vetített képes előadás keretében. Külön öröm számomra, hogy szülővárosom, Munkács múltjáról hangsúlyozottan is szólhatok. Egy magyar nemzet létezik a Kárpát-medencében. A trianoni politikacsínalók bűne, hogy ezt a szerves nemzettestet számtalan darabra szaggatták szét. Újra meg kell tanulnia az anyaországi és az önhibáján kívül határon túl rekedt honfitársainknak, hogy nincs itt meg ott, hanem van egy magyar nemzet, amelynek mindannyian eltéphetetlen részei va-

gyunk. Az egész magyar történelem és kultúrkör csak ennek felismerésével érthető meg. Hiszek abban, hogy a magyar nemzetnek itt a Kárpát-medencében lesz egy nagyon szép felemelkedése, de ez – s ez töretlenül meggyőződésem – csak egy keresztény hitet, erkölcsiséget és értékrendet felvállaló szellemi-lelki megújuláson keresztül valósulhat meg. Szükség van egy egészséges nemzeti büszkeségre, de ez csak akkor valósulhat meg, ha – többek között – megismerjük értékeinket. Az előadásaimban ezekre a közös értékeinkre szeretném a hangsúlyt fektetni.

– Mennyire erős a kárpátaljai irodalmi jelenlét Magyarországon és fordítva? Mennyire van jelen a magyar irodalom Kárpátalján?

– Megítélésem szerint nem nagyon ismerik Magyarországon – egy szűk értelmiségi kör és talán a szakma kivételével – a kárpátaljai irodalmat. Honismereti vezetőként az elmúlt közel tíz év alatt számtalan magyarországi honfitársamnak mutattam meg Kárpátalját vagy vezettem bakancsos hegyi túrát a havasokba. Tehát viszonylag sok emberrel találkoztam a társadalom különböző rétegeiből. A tapasztalatom az, hogy alig, vagy gyakorlatilag semmit sem hallott az átlagember az itteni irodalomról. Az újdonság erejével hatott mindig az, ha beszéltem erről a témáról. A magyarországi magyar irodalmat inkább ismerik a híradásoknak köszönhetően. Könyvek vásárlására ugyanakkor nincs nagyon lehetőség, egyrészt a magas árak, másrészt amiatt, mert nem jut el hozzánk – vagy csak nagyon korlátozottan – az anyaországi irodalom.

Szénási Zsófia

„Szent segítség” Fegyverzajban sem hallgatnak a múzsák

A Magyar Nyelv és a Magyar Könyv Ünnepeén a Budai Várban a centenáriumi alkalmából az I. világháború kiemelt témája a rendezvénynek. Pénteken és szombaton Budavár testvérvárosa, Munkács és Kárpátalja lesz a díszvendég, vasárnap az I. világháború kitörésének évfordulójára emlékeznek színpadi programokkal. A tervek szerint mások mellett fellép a Széliklító együttes és a Dresch Quartet, dél-

előttönként gyermekprogramok, délutánonként irodalmi és szalonműsorok várják az érdeklődőket. A Szentháromság téren az Országos Széchényi Könyvtár pavilonjában az OSZK kiadványtári anyagait, ajándéktárgyait, kiadványait vásárolhatják meg az

érdeklődők. Idén a rendezvény témájához kapcsolódva népszerű sorozatuk, a Nemzeti Téka könyvhétre megjelent legújabb darabja, **Szöts Zoltán Oszkár Az OSZK egykori első világháborús gyűjteménye** című kötete is kapható lesz.

Ritkaságok a Babits-hagyatékából

A Könyvünnep keretében az OSZK Kézirattára Babits Mihály alkotóműhelyéből ránk maradt gazdag hagyatékából **„Szent segítség” – Fegyverzajban sem hallgatnak a múzsák** címmel nyújt ízelítőt a nagyközönség számára. Gyűjteményükből igyekeztek olyan szempont szerint válogatni, ami az érdeklődőknek az eddigiekhez képest valami különlegeset nyújt, hiszen a Babits hagyaték az a része, amely Török Sophie és Babits Ildikó tulajdonából származik, sok érdekességet rejt magában. Bakos József, a Kézirattár munkatársa ingyenes tárlatvezetésein még több háttér-információval gazdagodhatunk. **(Az előadásokra szeptember 5-én és 6-án, 11, 14 és 16 óra-
kor kerül sor. Előzetes jelentkezés szükséges a pr@oszk.hu email-címen legkésőbb 2014. szeptember 4-én 12 óráig.)**

Bakos Józseftől megtudtuk, hogy a tárlaton kiemelt szerepet kap a költő néhány antimilitaristának tartott verse, (Alkalmi vers; Fortissimo; Ne ily halált, ne ily harcot; Húsvét előtt; Prológus; Miatyánk), illetve verstöredék, közöttük a „Játszottam kezével” című eredeti kéziratöredék, amely miatt a konzervatív publicisztika 1915 és 1916 között sajtókampányt folytatott Babits ellen, és melynek eredményeként Babits kénytelen volt megválni gimnáziumi tanári állásától. Számos fotó enged bepillantást a Babits család életébe, amelyek az egyedülálló – jórészt még publikálatlan – fényképgyűjteményből, a feleség és a nevelt lány hagyatékából maradtak fenn. Nagy szerencse, hogy Török Sophie szenvedélyesen fényképezett, emellett odaadón gyűjtötte a különböző feljegyzéseket, emlékeket – még ma is kerülnek elő Babits-anyagok –, nemcsak kéziratok, levelezés, művek vázlatai, de családi és személyes tárgyak is, így többek között Babits Mihály lámpaernyője, melyet Török Sophie illusztrált. Hála Tanner Ilonkának, a Babits család belső miliője, élete is gazdagon dokumentált. A 20. század első felében egyetlen magyar írónk, költőnk sincs, akinek hagyatéka ilyen kiemelkedően jelentős fényképgyűjteményt tartalmazna.

A kiállítás bemutatja azokat a színtereket ahol Babits és családja élt, ahol a költő és felesége alkotott. Bepillantathatunk budapesti otthonaik belső világába, bekapcsolódhatunk a családi élet megörökített eseményeibe. A fotókon rögzített pillanat nyomán követhetjük környezetük változásait, feltáru előttünk az esztergomi nyaraló nyugalmas nyújtó intimitása, Babits Ildikó gyermekkorának boldog pillanatait; a családhoz tartozó ismerősök, barátok mellett feltűnnek a Babits környezetéhez tartozó művészek, gondolkodók, legkiválóbb írónk, költőink...

Bakos József az alkotóműhely egy fontos dokumentumára, az Angyaloskönyvre is felhívta a figyelmet, amely Babits korai költeményeit három egységben tartalmazza. Ez az alkotófolyamatot is ábrázoló érdekes, különleges kézirat, amelyhez – a képzőművészekhez is vonzó – feleség készítette a kézzel festett gyönyörű borítót. Carpaccio, reneszánsz kori festő egyik művének jelenetét – a

A Babits Mihályról készült fotó enteriőr jelleggel lesz látható a kiállításon. A felvétel 1937 májusában, vagy júniusában készült, az Attila u. 95–99. sz. alatti lakásban. Az OSZK Kézirattárában a felvételnek csak az eredeti filmnegatívja található meg. (Ez a kép a negatívról készült felvétel konvertált változata.)

lantot pengető angyalábrázolást – másolta rá Babits kézirat-kolligátumára, amely esztétikai szempontból is jelentős mű, ugyanakkor a költő életében ki nem adott versek forrása-ként kiemelkedő darabja a hagyaték. Bár a korai versek természetesen nem a legkiforrottabb alkotások, az Angyaloskönyv dokumentálja legszemléletesebben – a 20. század egyik legnagyobb irodalmi teljesítményét nyújtó magyar író, költő, esztéta és irodalomtudós – lírája megszületését, alkotói módszereinek kibomlását.

Hangdokumentumok is maradtak fenn. Színesíti a tárlatot egy a rádióban készült mesterszalag a '30-as évekből, amely a költő által elmondott verseit rögzítette; valamint az a röntgenlemez-kollekció, amely Babits Mihály és felesége, Török Sophie hangját őrizte meg.

Szepesi Dóra

kiállításról

A Babits kiállítás a Könyvünnep idején szeptember 5-én, pénteken és 6-án, szombaton 10–18 óráig tekinthető meg. A tárlat szeptember 27-ig tart nyitva.

2014. SZEPTEMBER 5. PÉNTEK

2014. szeptember 5–7. Szentháromság tér Díszvendég: Kárpátalja és Munkács A rendezvény házigazdái: Lukács Bea és Nyakas Szilárd

16.00

ÜNNEPÉLYES MEGNYITÓ

A Magyar Nyelv és a Magyar Könyv Ünnepe az idei évben **Potápi Árpád** nemzetpolitikáért felelős államtitkár nyitja meg, köszöntőt mond **dr. Nagy Gábor Tamás** polgármester. Közreműködik: **Szente Vajk** színművész.

16.30–18.30

„HOGY A MAGYARSÁG NE VESSZEN EL NYOMTALANUL EZEN A VIDÉKEN”

Kárpátalja, ahol a magyar kisebbség él, mindvégig fontos szerepet játszott a magyar történelemben, illetve művelődéstörténetben. A török hódoltság időszakában – a Partium részeként – viszonylagos önállóságot élvezett, s ehhez a vidékhez kötődnek a kuruc kor és a Rákóczi család életének kiemelkedő eseményei is. Itt született később Munkácsy Mihály, a világszerte ismert festőművész, és Hollósy Simon, a nagybányai festőiskola híres képviselője. Az első világháborút követő békediktátumok gyökerestől felforgatták a vidék mindennapjait, több évszázados kötelekeket szaggattak szét. 1918–1991 között olyan sok rendszer és megszálló hatóság taposta ezt az „ibolyányi, ölelésnyi, töredék hazácská”-t, hogy méltán emlegetik azt a munkácsi polgárt, aki bár ki sem mozdult a lakásából, mégis legalább öt állam polgára volt. Kárpátalja kultúráját, zenéjét, dalait a **munkácsi magyar iskola** növendékei, a Rusznak zenekar és a Bravis kórus hozzák el Budavárra. Munkács városát **Lengyel Zoltán** polgármester és **Popovics Béla** Magyar Örökség díjas helytörténész mutatja be.

FIATAL TEHETSÉGEK BEMUTAKOZÁSA A MAGYARSÁG HÁZÁBAN

2014. szeptember 7-én, 16 órakor a Magyarság Házában fiatal tehetségek mutatkoznak be. A Külhoni Magyarsáért-díjas Derceni Gyöngyösbokréta Népi Együttes Kárpát-medencei magyar táncgyománnyokból tart bemutatót. Majd a Derceni Középiskola diákjai mutatják be műsorukat.

Helyszín: **Magyarság Háza**
1014 Budapest, Szentháromság tér 6.

A belépés díjtalan.

jelent meg első, háromnyelvű albuma, amely előkelő helyet ért el a Mahasz eladási listáján és az amerikai Billboard magazin jazz album listáján is. Állandó zongoristája és szerzőtársa, **Sebestyén Áron**, akivel egyik első közös szerzeményüket, a Japánkert című dalt a Magyar Jazzszövetség különdíjjal jutalmazta. Boggie fellépett már a Budapest Music Centerben, a párizsi Jazz Sur Seine fesztiválon, Frankfurtban, Amszterdamban és Bécsben is. Dalait most a budavári közönség is élvezheti.

MIT REJT A FRONTKATONA LÁDÁJA?

A Hadtörténelmi Intézet és Múzeum az első világháború kitörésének körülményeit, az Osztrák–Magyar Monarchia haderejének állapotát szeretné megismertetni az érdeklődőkkel. „Élő bábu” segítségével bemutatják a gyalogság fegyverzetét, felszerelését, ruházatát és a frontkatona ládájának titkát a Könyvünnepen felállított pavilonban.

18.00

SZENTMISE ÉS JÓTÉKONYSÁGI KONCERT A MÁTYÁS TEMPLOMBAN

A Mátyás-templomban Majnek Antal munkácsi püspök celebrál szentmisét az I. világháború áldozatainak emlékére. A szentmisét követően, 19.00 órától a templomban a munkácsi Bravis ukrán kamarakórus ad jótékonyági koncertet, műsorukon egyházzenei művek szerepelnek.

18.30

ISMERNEK TÉGED

Mezey Katalin József Attila-díjas költő, író nyolcadik prózakötete az elmúlt bő egy évtized elbeszéléseit, kisregényeit gyűjti egybe. A kötet minden írásának mélyén megtalálhatók a 20. század nagy történelmi és társadalmi kataklizmáinak be nem hegedt sebei. A történetek többnyire fiatal hősei hol humorral, ironiával, a megváltoztathatatlan tudatába való beletörődéssel, hol kétségbeeséssel tekintenek a sorsukat alakító erőkre.

20.00

CSEMER BOGGIE KONCERTJE

Csemer Boglárka, BOGGIE, fiatal dalszerző és énekesnő kisgyermek korától az éneklés és a zene megszállottja. Komolyzenei tanulmányai után a Kőbányai Jazz Stúdió ének szakán tanult. 2013-ban

A BUDAI VÁR TITKAI A KÖNYVÜNNEPEN

Az idei Könyvünnepen egyedülálló lehetőséget kínálunk a látogatóknak. Együttműködő partnereink segítségével ingyenesen megtekinthetik az Országos Széchényi Könyvtár „Szent segítség” – Fegyverzajban sem hallgatnak a múzsák című kiállítását, amely a Könyvünnepen csak szeptember 5-én és 6-án látogatható 10–18 óráig. A kiállítás Babits Mihály alkotóműhelyéből ránk maradt gazdag hagyatékból kíván ízelítőt nyújtani a nagyközönség számára.

Ugyancsak ingyenesen látogatható ezen a hétvégén a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltárának Bécsi kapu téri palotája, ahol szakavatott levéltárosok vezetett túrákon mutatják be az épületet. Megtekinthető *A hátszág a Nagy Háborúban* címet viselő kiállítás is, amely a hivatalos és személyes iratok segítségével bepillantást nyújt a magyar katonák és az itthon maradtak sorsába. A kiállítást magán- és más gyűjteményekből származó tárgyakkal is kiegészítették.

A Hadtörténelmi Intézet és Múzeum valamennyi kiállítása ingyenesen látogatható. 50 százalékos kedvezményt biztosít a felnőtt, teljes árú belépőjegyének árából a Sziklakórház és a Dísz tér 17. alatt a volt Honvéd Főparancsnokság épületében megnyitott Zsolnay kiállítás.

A KEDVEZMÉNYRE JOGOSÍTÓ KARSZALAGOT KERESSÉK A SZENTHÁROMSÁG TÉREN A KIADÓK PAVILONJAIBAN!

„Csak egy átlagos lány vagyok, aki szeret énekelni”

Boggie-nak, azaz **Csemer Boglárkának** egészen kiskora óta a zene az élete, mindig is így tervezte: énekes-dalszerző lesz, alább nem adja – s ő éppen ezért mindezt teljes szívvel meg is éli, s egy percet sem veszteget el. Zenéjének nem mindennapi hangulatába, sajátos – amolyan varázslatos – mesevilágába pedig most a Magyar Nyelv és a Magyar Könyv Ünnepeére látogatók is belecöppenhetnek egy kora őszi estén, szeptemberben a Budai Várban.

– **Mi vitt rá a zenélésre? Mindig is énekesnőnek készültél?**

– Nagyon kiskori vágyam, gyermekkori álmom volt, hogy énekesnő lehessen. Már két-három évesen rendszeresen dalra fakadtam otthon, így aztán a szüleim amint lehetett, beíratk egy zeneiskolába, ahol végleg szárnyakat kaptam. Lebeszélhetetlen lettem!

– **Nagyon rövid idő alatt nagyon népszerű lettél. Hogyan élted meg ezt a hatalmas változást?**

– Mivel a zenélés, éneklés sok-sok éve aktívan jelen van az életemben, ez a része abszolút nem ért felkészületlenül. A Parfüm sikere előtt is volt már saját zenekarom, és koncerteztem is rendszeresen. A klipem robbanása után persze mindennek megváltozott a mennyisége a mindennapjaimban – manapság már teljes mértékben a zene tölti ki az életemet. De a tapasztalataim miatt ezt is felkészülten és nyitottan tudtam kezelni, így élvezni is. Összességében nagyon boldogan éltem meg ezt a sikert, a népszerűség pedig sohasem érdekelt különösebben.

– **Kizárólag jazz-énekesnőnek tartod magad, vagy van még más stílus is a palettádon?**

– Abszolút nem. Énekes-dalszerző vagyok. Az pedig ezután, hogy popot vagy éppen sanzonokat énekelek, azt hiszem, hogy teljesen mindegy. Én csak egy átlagos lány vagyok, aki nagyon szeret énekelni. Ezt a mániát pedig sohasem szorítottam műfaji korlátok közé.

– **Mit csinálsz, ha éppen nem zenélsz? Akad időd pihenni, vagy kikapcsolódnál?**

– Állandóan ötletek, pörgök és már a következő megvalósítandó tervemen agyalok. Kívülről sokan nem is gondolnák, de renge-

teg elfoglaltsága van egy koncertező énekesnőnek amellel, hogy kiáll a színpadra esténként és énekel. Én például saját magam kezelem az összes közösségi média felületemet – szerintem ez így jóval barátságosabb. Emellett persze próbálok a zenekarral, megbeszélésekre járok, dalt írok és zenét szerzek, valamint lélekben és fizikailag is edzem magamat, ami elengedhetetlen a színpadi megjelenéshez. Ha pedig egészen aktuálisan nézzük a dolgokat, éppen örült dalszerzésben vagyok, hiszen mindjárt kész a második nagylemezem, amit majd ősszel mutatok be az A38 hajón.

– **Hogyan jött a világhírű klipetek ötlete, ami végül megkérdőjelezhetetlenül meghozta nektek a sikert?**

– Rengeteget gondolkodtunk anno azon, hogy miképpen keltsük vizuálisan is életre a dalt. Azt persze, hogy melyik dalból legyen klip, szinte egyből tudtuk, nem volt kérdés: a Parfüm volt a kiválasztott. Szinte adta magát. A két készítővel, Nagy Bálinttal és Lőrincz Nándorral aztán két-három hónapig csak „brainstormingoltunk”, megállás nélkül ötleteltünk, és sorban vetettük el az újabb és újabb klip-koncepciókat. Hol a kiadónak nem tetszett a terv, hol nekünk. Végül aztán kitaláltuk ezt a photoshops ötletet.

– **Ötleteléskor, forgatáskor, vagy akár álmotokban is: sejtettétek, hogy valaha is ekkora sikere lesz a Parfüm-klipnek?**

– Nyilván tudtuk, hogy nagyon ütős videót szeretnénk, de azt nem sejtette azt hiszem egyikünk sem, hogy ennek ekkora sikere lesz. Hogy is sejtettük volna?

– **Milyen a viszonyod a közönségeddel? Vannak kedvenc rajongóid?**

– Közvetlen embernek tartom magam, előadóként is. Nem vagyok

elérhetetlen távolságokban a közönségtől, sőt, van néhány olyan rajongóm, aki már egészen régóta velem van minden koncertemen. Nekik kifejezetten örülök, mikor meglátom az arcukat a színpadról.

– **Készülsz valami különlegességgel a várbeli bulidra?**

– A 2013-as nagylemezemről készülök dalokkal, de az új lemezről egy-két meglepetéssel is szolgálhatok majd. Az október 24-i őszi lemezbemutatóig ugyanis hivatalosan már nem koncertezem Budapesten, ez lesz addig az utolsó nyilvános fellépésem.

Kurcz Orsi

2014. SZEPTEMBER 6. SZOMBAT

2014. szeptember 5–7. Szentháromság tér Díszvendég: Kárpátalja és Munkács A rendezvény házigazdái: Lukács Bea és Nyakas Szilárd

GYERMEKMATINÉ

10.00

CSIZMÁS KANDÚR

A szegény legény egyetlen tulajdona egy macska. De nem ám akármilyen macska az! Az agyafúrt kandúr kalandjait az **Ákom-Bákom Bábcsoport** hozza el a gyerekeknek.

11.00

A NAGY MESEMONDÓ MESÉI

A magyar irodalom Nagy Mesemondója, Benedek Elek, akinek meséiből a **Kerekerdő Óvoda** óvodásai mesélnek majd. Előadásuk nem csupán a legkisebbek számára nyújt felejthetetlen élményeket.

Benedek Elek

13.00

DALLAMOK KÁRPÁTALJÁRÓL

A munkácsi Rusznak zenekar kárpátaljai népi dalokat, magyar népdalokat és kárpátaljai szerzők műveit adja elő. A zenekar vezetője **Nestor Malchitsky**.

13.30.

KAGYLÓKÜRT

A Kagylókürt folyóirat egy különleges keleti hangszerről kapta a nevét, amely a szellem győzelmét szimbolizálja az anyag felett. A folyóiratot **Rácz Géza** főszerkesztő mutatja be.

14.00

TITÁNTORKÚ SÁMSON

Dobi Bálint 1983-ban született, 2004 óta publikálja verseit. Sikerét jól mutatja, verseit beválogatták Az Év Versei 2010 és a Szép Versek 2011 kötetekbe. A Könyvünnepen az Orpheusz Kiadó gondozásában megjelent Titántorkú Sámson című kötetét mutatja be a szerző.

14.30

DALLAMOK KÁRPÁTALJÁRÓL

A Munkácsi II. Rákóczi Ferenc Középiskola növendékeiből alakult leányegyüttes kárpátaljai népdalcsoportot ad elő Kovács Valéria vezetésével.

15.00

BELSŐ TÜKÖR

Mit mutat a belső tükör? **Oláh János** József Attila-díjas magyar költő, író legújabb művéről beszélgetünk a szerzővel.

15.30

A FRANCIA ASSZONY

Ferdinandy György legújabb könyve, amely a Magyar Napló kiadásában jelent meg, egy nagy szerelem története. Szereplői: egy magyar férfi és egy francia nő. A helyszín Gallia és a trópus, Párizs és a Szigetek. Az eredmény egy hosszú életem át íródott, fájdalmasan őszinte szöveg.

Ferdinandy György

16.00

BUDAVÁRI TÓTH ÁRPÁD MŰFORDÍTÓI DÍJ ÁTADÁSA

Az idei évben is sor kerül a Budavári Önkormányzat által alapított Tóth Árpád Műfordítói Díj ünnepélyes átadására. Lorand Gaspar, azaz **Gáspár Lóránd** 1925-ben Marosvásárhelyen született francia költő, ma már nyugdíjas sebészprofesszor. A háború után került Párizsba, ahol elvégezte az orvosi egyetemet. Ezután a jeruzsálemi, a betlehemi, majd a tuniszi francia kórházban dolgozott sebészként. Magyarul anyanyelvi szinten beszél, de irodalmi munkássága teljes egészében francia nyelvű. Franciaországban sorra nyerte el a legrangosabb költészeti díjakat. Műfordítóként is jelentős teljesítményt mondhat magáénak, a francia nagyközönség általa ismerte meg és értette meg Pilinszkyt. E teljesítményt ismeri el a Budavári Önkormányzat a Tóth Árpád Műfordítói Díjjal.

16.30

EGY MAGYAR FRANCIA KÖLTŐ

Lorand Gaspar verseiből és műfordításából **Dóczi Péter** és **Varga Kata** színművészek adnak elő francia és magyar nyelven. Előadásukban hallhatjuk mások mellett Pilinszky verseit – Lorand Gaspar fordításában.

17.00

BARANGOLÁSOK KÁRPÁTALJÁN

Popovics Béla helytörténész kalauzolásával megismerkedhetnek Kárpátalja négy vármegyéni területének gazdag történelmével, kultúrájával és természeti értékeivel.

17.30

A LITEA KÖNYVSZALON ÚJDONSÁGAI

A Litea Könyvszalon sikerkönyveit és meglepetéseit **Bakó Annamária**, a könyvünnep egyik ötletgazdája mutatja be a közönségnek.

18.00

ÜNNEPI MÁRAI SZALON A BUDAI VÁRBAN

„*Tapasztalom, hogy minden író annyit veszít írói és erkölcsi súlyából, amennyi az általa kiszorított politikai szerepkör súlya.*”

Márai Sándor, 1945.

A 25 éve elhunyt Márai Sándorra emlékezik az ünnepi Márai Szalon. Márai műveit és szellemiségét Lovas Rozi színművész, Balikó Tamás színművész, rendező, Mécs Károly Kossuth-díjas színművész és Szabó Sándor gitárművész idézik meg. Az ünnepi Márai Szalon házigazdája természetesen Szigethy Gábor író, rendező.

Márai Sándor

20.00

KÖRFORGÁS – SZALÓKI ÁGI KONCERTJE

A Körforgás zenei anyagát énekelt versek alkotják, mások mellett **József Attila**, **Tamkó Sirató Károly**, **Szabó T. Anna**, **Erdős Virág**, **Jónás Tamás** és **Garaczi László** költeményei. A dalok a magyar és világzenei hagyományok mellett a jazz és a könnyűzene világából is merítenek és a szerelemről, a születésről, a családról és az elmúlásról szólnak hozzánk. A Budai Várban tartott koncertre **Szalóki Ági** meglepetéssel is készül...

Budavári díjazott műfordítók Idén Lorand Gaspar kapja az elismerést

„A magyar az istenek nyelve, azért teremtették, hogy költeményeket írjanak rajta.” A szavak Ove Berglund svéd műfordítótól származnak, a Budavári Tóth Árpád Műfordítói Díj egyik kitüntetettjétől.

Az elismerést Kányádi Sándor javaslata alapján 2006-ban alapította az I. kerületi önkormányzat, az indoklás szerint „a 20. század legnagyobb magyar elégiaköltőjének” tiszteletére,

nem sokkal születésének százhuszonötödik évfordulója után. Tóth Árpád nevét a Várnegyed nyugati fala mentén húzódó sétány viseli. A kitüntetést azok az alkotók, műfordítók kaphatják meg, akik tevékenységükkel gazdagították a magyar kultúrát, illetve hozzájárultak a magyar kultúra nemzetközi szintű megismertetéséhez. Az egyik évben azok közül választanak díjazottat, akik külföldi szerzők műveit kimagasló szinten ültetik át magyarra, a következő esztendőben pedig olyan alkotó kapja az elismerést, aki idegen nyelven tolmácsolja a magyar költészet remekeit.

*

A díjat először 2011-ben adták át. Akkor a kerületben lakó Kossuth-díjas Tandori Dezső vehette át a kitüntetést és a vele járó pénzjutalmat.

Tandori Dezső munkásságát külföldön is elismerik, 2007-ben kapta meg a Goethe-érmét; amely Németország hivatalos érdemjele. Olyan külföldi személyiségeknek ítélik oda, akik teljesítményükkel jelentősen hozzájárultak a nemzetközi kulturális dialógus kialakulásához. Nehéz megszámlálni, hány műfordítás dicséri a nagy munkabírást alkotó keze nyomát. Egyebek között Byron, Goethe, Heine, Franz Kafka, Milne, Salinger, Schopenhauer, Mark Twain műveit szóltatta meg magyarul.

*

A második évben Ove Berglund vehette át a Tóth Árpád-díjat, aki az istenek nyelveként emlegette a magyart, noha nem beszél. A „város peremén” született, Stockholmban. Édesanyja mosást is vállaló takarítónő volt. Édesapja bányász. Négyen éltek egy parányi lakásban. A külvárosi általános iskolában példakép volt: mindenből a legjobb osztályzatot kapta. Az orvosi egyetemen állami ösztöndíjas lett, majd neves AIDS-kutató. De átkérte magát egy HIV-fertőzötteket kezelő osztály-

ra, mert nem csak elméletben akart segíteni. Itt két magyar származású kollégája is volt, talán az ő asztalukról került kezébe egy József Attila-kötet. A Tiszta szívvel című költemény utolsó versszaka ragadta meg. Vizuálisan, amint egy interjújában mondta.

Elkezdett kutatni a vers svéd fordítása után. De ilyen

nem volt. Egy nagyra becsült svéd esszéista, akiről kiderült, hogy magyar származású, felolvasta neki az összes svédre lefordított József Attila-verset, mellé a magyar eredetit. Ove Berglund úgy ítélte meg, hogy csengésük, zenéjük eltér a magyarétól, és úgy érezte, ő ezeknél jobb fordításokat tudna készíteni.

Az immár nyugdíjas orvos maga alapította kiadója 2004-ben jelentette meg első József Attila fordításkötetét.

*

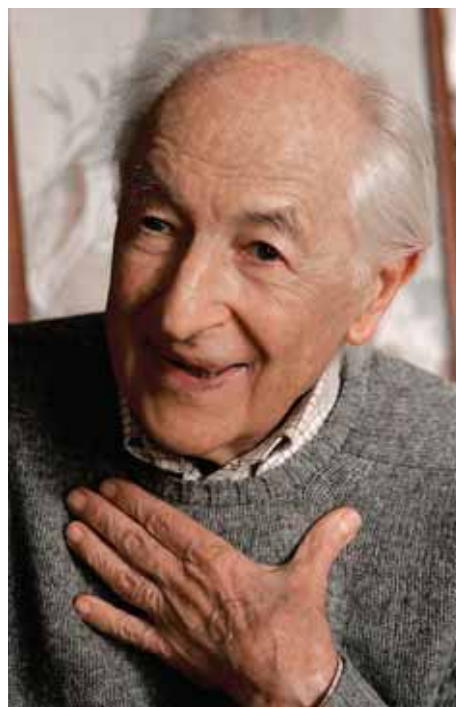
A harmadik díjazott tavaly a Kossuth-díjas Lator László volt, aki az Írószövetség műfordítói szakosztályának véleményezése szerint „kétségtelenül a mai magyar költészet egyik legkiválóbb, legelismertebb szerzője”. Mire negyvenkét éves korában első önálló kötete napvilágot látott, műfordítóként már komoly rangot vívott ki magának. Elsősorban az oroszok, Blok, Puskin és Lermontov költeményeit szóltatta meg magyarul, de angolból és németből is fordított, Paul Celant és Shakespeare-t, illetve Lessinget és Schillert tolmácsolta, az olaszok közül pedig Luigi Pirandello, Eugenio Montale és Paolo Santarcangeli alkotásait közvetítette a magyar olvasóknak.

Több mint húsz évig minden hétfőjét jövődő kollégáknak szentelte. Ezekről az ELTE Bölcsészkarán tartott népszerű műfordítási szemináriumairól a mára ismert költővé vált akkori tanítványok azt tartották, hogy „Lator tanár úr műhelyében minden lehetséges részletet meg lehet tanulni a versírásról”.

*

„Nem nem ki ne oltásatok a tisztábban látni / tapintani hallani akarás szomjúságát / mely a sötétet több fény felé sodorja / hagyjátok nyitva ajtómat örökre / mert ott elegendik kint s bent lélegzete” – írja versében a Budavári Tóth Árpád Műfordítói Díj idei kitüntetettje, Lorand Gaspar, aki Gáspár Lorándként született 1925-ben Marosvásárhelyen, öröme gyökerekkel rendelkező magyar zsidó

családban. Úgy nőtt föl, hogy beszélt magyarul, románul, németül és tanult franciául, latinul, görögül meg arabul. Ifjúkorában titkos vágya volt, hogy orvos és költő legyen, de a háború közbeszólt: 1944-ben besorozták, majd németországi munkatáborba került, amely 1945 májusában szabadult fel. A francia egységekhez csatlakozva Párizsba ment, ahol elvégezte az orvosi egyetemet. Ezután a

jeruzsálemi, a betlehemi, majd a tuniszi francia kórházban dolgozott sebészként. A hatnapos háború során a kórházat találat érte, saját otthona is megsemmisült. Történetek Palesztinából címmel 1968-ban kiadott kötetében olyan beszámoló, amelyben megfogalmazott élményeit a saját fotóival illusztrálta.

Irodalmi munkássága kezdettől francia nyelvű, és noha máig beszél magyarul, többnyire központozás nélküli szabadverseit magyar műfordítók ültetik át nyelvünkre. A francia közönség viszont sok magyar költőt az orvos Lorand Gaspar tolmácsolásában ismerhetett meg, így például Csoóri Sándor, Illyés Gyula, Nemes Nagy Ágnes, Pilinszky János, Vas István, Weöres Sándor verseit. A fotózás is örök szenvedélye. Bármerre vetődött a világban, fényképezőgépe hű társa maradt. A műfordítói díj átadásához kapcsolódva Lorand Gaspar fotóiból kiállítás nyílik a Várban.

Mátraházi Zsuzsa
Fotó: Kaiser Ottó

2014. SZEPTEMBER 7. VASÁRNAP

2014. szeptember 5–7. Szentháromság tér Díszvendég: Kárpátalja és Munkács A rendezvény házigazdái: Lukács Bea és Nyakas Szilárd

GYERMEKMATINÉ

10.00

KISKAKAS MEG A TÖRÖK CSÁSZÁR, AVAGY A TÖRÖK KIŰZETÉSE

A gyémánt félkrajcárral kezdődött minden, amit egy szegény ember kakaskája talált egy szemétdombon. De a kapzsi török császár elvette tőle. Kakasunk próbálkozott, de nem sikerült. Bedobták a kútba, majd a tüzes katlanba, aztán a darazsak közé. Végül a darazsak segítségével övé lett a török összes kincse. De mi köze a kiskakasnak a török kiűzetéséhez? A **Gabalyda Színház** előadásából kiderül!

11.00

EGY ÜTŐS ÓRA

Kováts Kriszta és **Perger István Guszty** műsorában a gyerekek különböző ütőhangszerekkel ismerkedhetnek meg és rögtön be is szállhatnak a közös zenélésbe, miközben énekelnek és táncolnak.

Kováts Kriszta

14.00

HAMVAS BÉLA ÉLETMŰVE

Az államcenzúra idején Hamvas művei gépiratban terjedtek, ezekbe a másolatokba (a legjobb szándékú továbbadás mellett is) számos hiba került. A Medio Kiadó gondozásában megjelenő sorozat a művek eredeti, hiteles változatát állítja helyre. Az életműsorozatról **Palkovics Tibor**, **Szakács Gábor** és **Bekő Borbála**, a kiadó munkatársai és szerkesztői beszélgetnek.

14.30

ÍRÓK ÉS ALKOTÓK A NAGY HÁBORÚRÓL

Gyóni Géza, **Balázs Béla**, **Szép Ernő**, **Sík Sándor**, és **Tersánszky Józsi Jenő** fronton töltött napjait, ott készült írásait, **Molnár Ferenc** és **Móricz Zsigmond** „szépíró-haditudósításait” ismerhetjük meg az I. világháború centenáriuma megjelent kiadványból, amelyet **Réger Ádám** szerkesztő ajánl az olvasóknak.

15.30

CZAKÓ GÁBOR ÚJ KÖTETEI

A Kossuth-díjas író két új kötetét is elhozza a Budai Várba. A **Hitemről** című hitkönyvecske önvallomás: fölbukkannak hajdani, néven nevezett barátok, szellemi társak és persze a család.

A másik kötet, **Az országút szélén** a világ egyetlen, immár 17. éve létező tv-esszéjének, a Duna tévés Beavatás írott szövegeinek újabb kicsi kötet.

16.00

KATONADALOK – A SZÉLKIÁLTÓ EGYÜTTES KONCERTJE

„Mire lefullanak a falevelek, hazajönnek a katonák...” – ígérte II. Vilmos német császár. Ma már tudjuk, hogy a Nagy Háborúból sokan sohasem tértek haza: a történelmi Magyarország területéről 3,4 millióan vettek részt az első világháborúban. Több, mint félmillióan meghaltak, 833 ezren fogságba estek és másfél millióan megsebesültek. Nekünk az egykori katonák, valamikori dédapáink dalai maradtak meg, amelyek a katonaélet minden állomását megéneklék, a sorozástól a berukkoláson át a hadba vonulásig – szomorú-férfiasan, katartikusan.

17.00

SZENTEK ÉS VÉRTANÚK AZ I. VILÁGHÁBORÚ IDEJÉN

Az I. világháborúban résztvevő magyar és európai vértanúkat és szenteket mutatja be az **Etalon Kiadó** összeállítása.

18.00

BEMUTATKOZIK A BÁNFFY SZALON

„Nincs más haza, csak az anyanyelv” – írta naplójába Márai Sándor. Akár ez is lehetne a mottója a Bánffy György Kulturális Szalonnak, amelyet 2012-ben művészek, kulturális szervezők, újságírók alapítottak. A Szalon célja, hogy lakhelytől és anyagi helyzetétől függetlenül mindenki számára biztosítson kulturális programokat, ahol letisztult gondolatok, míves magyar nyelv, a szó legjobb értelmében vett emelkedett hangulat várja az irodalom kedvelőit. A Könyvünnepe az I. világháború centenáriumaéhoz kötődő műsorral készülnek.

20.00

DRESCH QUARTET KONCERTJE

A gépipari tanulmányokat folytató **Dresch Mihály** tizenhét éves volt, amikor Johnny Griffin hatására a jazz felé fordult. A konzervatórium jazz tanszakának elvégzése után a magyarországi mainstream jazz

Dresch Quartet

élvonalához kötődött, s noha azóta megteremtette önálló világát, a „hagyományos” jazztól sem távolodott el végérvényesen.

1984-ben alakította meg első saját zenekarát, a **Dresch Quartet**-et, amely szinte valamennyi nemzetközi jazz fesztiválon fellépett már. A Könyvünnepe zárókoncertjén a budavári közönséget varázsolják el.

Szélkiáltó

Négy évtizede a magyar költészet szolgálatában

A Szélkiáltó együttes közel negyven éves fennállása alatt számos kortárs és klasszikus költő művét zenésítette meg József Attilától Weöres Sándoron, Márai Sándoron át Bertók Lászlóig vagy Nagy Bandó Andrásig. Mivel Pécssett élnek és alkotnak, kiemelt ügyüknek tartják a Pécssett élt és élő költők – Janus Pannonius, Csorba Győző, Pákolitz István, Pál József, Galambosi László, Bertók László – műveinek bemutatását a közönségnek. Fenyvesi Bélát, az együttes egyik alapító tagját arról kérdeztem, mely albumaik tartják a legsikeresebbnek, kiket szeretnek legjobban.

– A lemezeinkkel egy kicsit talán úgy vagyunk, mint a gyerekeinkkel. Az első megszületése a legizgalmasabb emlék, az utolsó pedig a legkedvesebb. De mind-egyiket szeretjük, hiszen mindben a munkánk eredményét tisztelhetjük. Ha az eladási számok jelentik a sikert, akkor az első – a Keserédes című – lemezünk mondható a legsikeresebbnek.

Pécsiek lévén mindig fontos feladatunknak tartottuk, hogy az itt élő költők verseit énekeljük. Szerecsénkre többen is barátságukba fogadtak bennünket.

Nem állítva rangsort, közülük talán a nemrég Kossuth-díjjal kitüntetett Bertók László áll a legközelebb hozzánk. Ő néha verseket is küld megzenésítésre, sőt legutóbb, az éppen megjelenés előtt álló kötetéből kigyűjtötte számunkra azokat a költeményeket, amelyeket szerinte jó lenne megzenésíteni. Régi tervünk, hogy előbb-utóbb készítsünk egy Bertók László lemezt.

– **Idén nyáron megjelent albumokon, mely a Hymnus a borhoz címet viseli, Robert Burns, Petőfi, Babits és Fazekas Mihály versei mellett a bor élvezetét dicsőítő népdalokat is énekelnek. Ma újra divat lett Magyarországon jó bort inni, virágzik a gasztrokultúra. En-**

nek a lemezeknek a kiadását is támogatta a Vylyan Szőlőbirtok és Pincészet. Gondolom, nem véletlenül. Hogyan válogatták össze az anyagot?

– Mondják, hogy a magyar borivó nemzet. Ezt igazolja a magyar népdalkultúrában fellelhető sok és szébbnél-szebb népdal, valamint a magyar költészetben található sok olyan vers, amely a borral, a borivással, a borkultúrával kapcsolatos. Ahogyan Hamvas Béla írja pl. a bor filozófiája című művében: „...helyesen bort csak az tud inni, aki múzsai nevelésben részesült, állandóan költöket olvas, muzsikát hallgat és képekben gyönyörködik...” Ehhez tartottuk magunkat és folyamatosan gyarapodtak a bor témájában a dalok, amelyek megszületésének a bor szeretetén és megbecsülésén túl persze több oka is volt. Az együttes vezetője, Lakner Tamás jegyzi pl. a Pécssett évente megrendezett Európai Bordal-

fesztiválokat és Bordal Világfesztiválokat, amelyek révén jó kapcsolatot ápolunk a villányi borászokkal és gyakran adunk koncerteket is a borvidéken.

– **A Magyar Nyelv és a Magyar Könyv Ünnepe 12. alkalommal rendezik meg Buda 1686-os visszafoglalásának emlékére a budai Várban a Szentháromság téren. A Szélkiáltó együttes is szerepel a rendezvényen. Milyen programmal készülnek?**

– Köszönjük a meghívást, először lépünk fel a programon, és – tisztelegve az 1686-os csata hősei előtt – a műsorban a hagyományos programunk, az énekelt versek mellett néhány katonadal is szerepel majd a török időkől kezdve az 1848-as forradalom és szabadságharc dalain át az I. világháborúig.

A katonadalokban – hasonlóan a népdalokhoz (hiszen a katonadalok jó része szintén népdal) – mindig hiteles képet kapunk a korabeli embereknek a hazához, a katonaelethez, a harchoz és a háborúhoz való viszonyáról. Sőt, hogy kapcsolódjunk a bor témájához is, elhangzik majd egy olyan

katonaeleg a 17. századból, amely a bornak a csatákra való hatásáról szól. A dal a budai vár visszafoglalása körüli időkben keletkezett és megtalálható a Hymnus a borhoz című lemezünkön is.

– **Cseh Tamással jó barátságban voltak, több dalt is együtt énekeltek. Halálának évfordulójához közel hogyan emlékeznek rá?**

– Abban a megtiszteltetésben volt részünk, hogy Cseh Tamást a barátunknak mondhattuk. Az Utóirat című lemezén hét dalát mi kísérjük, a Magyar katonadalok és énekek a 20. századból című lemezen – amelynek a szerkesztője volt – pedig több dalt is együtt énekelünk. Annak idején felajánlotta, hogy a legközelebbi lemezünkön szívesen elénekelne egy Szélkiáltó dalt velünk, de erre sajnos már nem kerülhetett sor. Ezért egy kiválasztott dalt az ő emlékének ajánlottunk a Szélkiáltó Márai lemezén.

Szénási Zsófia

koncert

KATONADALOK

A Szélkiáltó együttes koncertje
Szeptember 7. vasárnap, 16 óra

Újra nyitva a HM Főparancsnokság épülete

Szinte regénybe illő a története a **Dísz tér 17.** száma alatt álló épületnek. Évtizedekig állt a **Budai Vár** közepén, sokan csak találgatták, mi is lehetett itt régen. Kapui zárva voltak és felnőtt két generáció, amely sohasem járhatott e falakon belül. Mostanáig...

Kallina Mór tervei alapján 1895–1897 között épült fel a Honvéd Főparancsnokság tömbje, összeépítve a minisztérium épületével. A neoreneszánsz stílusú, négyemeletes, nagyméretű kupolával koronázott épületből a második világháború idején súlyos károkat szenvedett. A háború után a sérült kupolát és felső emeletet lebontották. Az 1950-es években megindult bontások a '90-es évek végéig folytatódtak, így mára csak az épület úgynevezett lábazati zónája maradt

meg. 2004-ben a műemléki jelentőségű területen álló épület-torzót védetté nyilvánították.

Az épület felújítására az elmúlt években számtalan ötlet született. Álmodtak ide idegenforgalmi központot és gyermekvárat, illetve a Budai Vár hangulatától idegen, modern épületeket is képzeltek a Budai Vár szívébe. Talán sokan emlékeznek még az elmúlt évtizedben felfelbukkanó ötletekre, a rózsaszín lebegőtetős épületre, az oszlopcsarnokra, az üvegfalakkal borított torzóra, vagy éppen

a betonbunkerre. Egyik terv sem illeszkedett a Vár környezetéhez, egyedi hangulatához.

Éppen ezért a kerület úgy döntött: változtatási tilalommal védi meg az épületet és a Szent György teret. Végül, hosszú évtizedek után 2010-ben racionális döntés született: felújítják az épületmaradványt, hogy megnyitható legyen a látogatók számára. A Várnegyed központjában ékellenkődő romos épület felújításának 860 millió forintos költségét teljes egészében nemzeti forrásokból finanszírozta a kormány.

Augusztus 1-től pedig megnyitotta kapuit és ezzel újra bekapcsolódott a Várnegyed vérkeringésébe. Az épületben december végéig a Zsolnay-kiállítás tekinthető meg.

A Magyar Nyelv és a Magyar Könyv Ünnepe a látogatók 50 százalékos kedvezményrel fedezhetik fel ezt az eddig ismeretlen épületet. A kedvezményre jogosító karszalagot keresse a Könyvünnep elárúsító-pavilonjaiban!

B. L.

Zsolnay – egy zseniális család

A Honvéd Főparancsnokság épületét Zsolnay kiállítással nyitották meg. A Zsolnay Vilmos és családjának munkásságát mintegy háromszáz művészi kerámia és porcelán környezetében felvonultató kiállítás tárgyi anyagát három gyűjtemény kölcsönözte. Az emeleti kiállítóterekben a pécsi Zsolnay Múzeum gyűjteményének egy része látható. A földszinten egy, a Párisi Galéria kezelésében lévő magánkollektív darabjaival ismerkedhet meg a közönség, a belső udvar felé nyíló kiállítóterben pedig jellegzetes épületkerámiák kaptak helyet.

SZÁZ MESE MÁTYÁS KIRÁLYRÓL

Kóka Rozália:
MÁTYÁS KIRÁLY NEVE NAPJA

Gyulai Líviusz illusztrációival
312 oldal, CD melléklettel 4200 Ft

Kóka Rozália, a Népművészet Mestere, a Magyar Művészeti Akadémia levelező tagja huszonöt éve gyűjti a Mátyás királyról szóló szájhagyományt, s a fellelt folklórkincs legszebb, legértékesebb darabjait azóta írja és meséli kicsiknek és nagyoknak.

A kiadó most ezek közül százat nyújt át az Olvasónak.

Gyulai Líviusz csaknem száz, a kort idéző, egyben a szöveg humorát átvevő mesteri linóleummetszetével, a hangzó mellékletben Kóka Rozália mesemondó-varázsával, Gyulás Ferenc és Vass Árpád népi hangszeres előadóművészek hangulatos közreműködésével a Fekete Sas Kiadó élvezetes, sok örömet szerző kiadványt nyújt át az Olvasónak.

Fekete Sas Kiadó

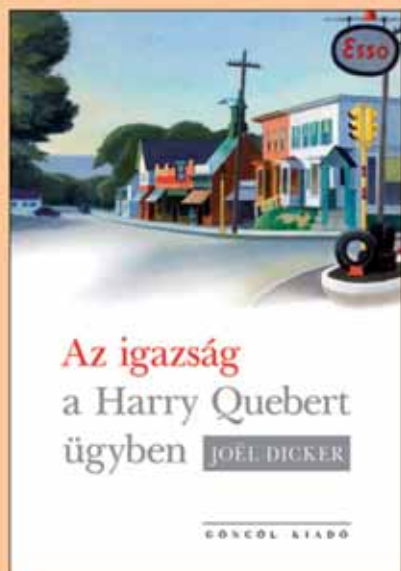
1067 Budapest, Vörösmarty utca 53. Telefon 332-8931

www.feketesas.hu

Kóka Rozália
**MÁTYÁS KIRÁLY
NEVE NAPJA**

Száz szép mese Mátyás királyról
Gyulai Líviusz metszetével

Joël Dicker
**Az igazság a Harry Quebert
ügyben**

Goncöl Kiadó
680 oldal, 3570 Ft

goncolkiado.hu
[facebook.com/goncolkiado](https://www.facebook.com/goncolkiado)

Az európai sikerek után Amerikában is hódít

Váratlan esemény dűlja fel az amerikai közvéleményt. A híres író, Harry Quebert kertjében megtalálják egy három évtizede eltűnt lány holttestét. A gyanúsított Harry Quebert bevallja, hogy annak idején, harmincnégy évesen szerelmes volt a tizenöt éves Nolába.

Marcus, a sikeresen induló fiatal író, aki mesterének és példaképének tekinti Quebertet, képtelen elhinni a vádat, és nyomozni kezd. A kisváros lakói közül valakit nagyon érzékenyen érint az ügy, Marcus eleinte csak figyelmeztető levélkéket kap, később felgyűjtják a kocsiját, végül Quebert házáat is, ahova öreg barátja engedélyével beköltözött a nyomozás idejére.

Ahogy halad az egyre szövevényesebb ügy feltárása, úgy bontakozik ki egy meghatározó szerelmi történet, közben pedig gyanúba keveredik szinte mindenki. Az utolsó pillanatig izgalmas és fordulatos regény végén, ahogy illik, egészen mehökkentő megoldáshoz jutunk.

Joël Dicker 2012-ben a legfiatalabb íróként vehette át a Francia Akadémia irodalmi díját. Regénye azután Franciaországban, majd Európa szinte minden országában óriási sikereket ért el. Az Egyesült Államokban május végi megjelenése óta szerepel a New York Times bestseller listáján.

EGY ZSENIÁLIS CSALÁD

ZSOLNAY

MŰVÉSZI KERÁMIÁK ÉS PORCELÁNOK

KIÁLLÍTÁS A VÁRBAN, A FELÚJÍTOTT, A LÁTOGATÓK ELŐTT MOST MEGNYÍLÓ,
EGYKORI HONVÉD FŐPARANCSNOKSÁG ÉPÜLETÉBEN

2014. július 31. - december 31. Budapest, Dísz tér 17.

Belépő: 2000 Ft, diák és nyugdíjas 1000 Ft, családi jegy 4000 Ft, 15 fő felett 10% kedvezmény, 6 év alatt és 70 év felett ingyenes
Nyitva tartás: 10-18 óráig [hétfőn zárva, pénztár 17.30 óráig]